

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > סוגיות בפרשה 031 צו תרומת הדשן

סוגיות בפרשה 031 צו תרומת הדשן

תרומת הדשן והוצאת הדשן

[א] פרשת צו בראשיתה עוסקת בקרבנות המוקטרים על המזבח. אחד מדיניהם הוא הרמת הדשן והוצאת הדשן. הפסוק אומר (צו ו' ג'-ד'), "ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העולה על המזבח ושמו אצל המזבח. ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור". מהו הדשן? הקורבנות המוקטרים היו מתאכלים ע"י האש, והיו מעורבים עם הגחלים ואפר מעצי המערכה. הדשן מתייחס דוקא לחלק הקורבנות, וממנו היו צריכים לתרום בכל יום, ולא מעצי המערכה (ע"י מנחת חינוך מצוה קל"א אות א' שמביא מקורות לכך). ע"י בתרגום יונתן שפירש שהפרשה מדברת דוקא בדשן דעולה, אבל בשאר המפרשים לא משמע שחילקו בין כל הקורבנות לעולה, וצ"ע. אבל יש להבחין בין התרומה שכאמור מצותה בכל יום, לבין הורדת כל הדשן שאין חובתה בכל יום (רש"י פסוק ד' ד"ה והוציא את הדשן, אמנם הרמב"ם (תמידין ומוספין פ"ב הי"ג) סובר שגם הורדת הדשן מצותה בכל יום, וע"י משנה למלך שם שדן בשיטות הראשונים). א"כ הדין הוא שיש לקחת מאותו אפר הקורבנות שנתאכלו ולשימו אצל המזבח למטה, ולאחר מכן יש דין להוציא את הדשן מחוץ למחנה אל מקום טהור, וכבר הזכרנו שנחלקו הראשונים אם מצוה זו נוהגת בכל יום.

בגדי כבוד ותפארת ובגדי בגידה

[ב] והנה לענין פשיטת הבגדים ולבישת אחרים המוזכר בפסוק, פירש רש"י, "אין זו חובה אלא דרך ארץ שלא ילכלך בהוצאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים שבישל בהם קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו, לכך ולבש בגדים אחרים פחותין מהם". א"כ ברש"י כאן משמע שדוקא בהוצאת הדשן יש דין להחליף בגדים, ולא בתרומת הדשן, וכן משמע בפשט הפסוק. אבל הרמב"ם (תמידין ומוספין פ"ג ה"י) פסק שגם לתרומת הדשן ישתמש בבגדים פחותים, וע"י בכס"מ שם. והנה יש ה"א שלהוצאת הדשן בכלל לא ילבש בגדי כהונה, ובגדים אחרים שבפסוק היינו בגדי חול, אבל הגמרא ביומא (כ"ג ב') דוחה ה"א זאת, אלא גם הבגדים האחרים הם בגדי כהונה. ולכן מביא רש"י את המשל המוזכר בגמרא שם, בגדים שבישל בהם קדירה לרבו אל ימזוג בהם כוס לרבו. כלומר אלו גם אלו הם בגדי שרות, אבל מ"מ אינם אותם בגדים. וצריך להבין את המערכת הכפולה של הבגדים. והנה בספר שמות (תצוה כ"ח ב') צוותה התורה לעשות את בגדי הכהונה "לכבוד ולתפארת". סוג שני של בגדים, הראשונים שמוזכרים בתורה, עשה הקב"ה לאדם הראשון ולחווה לאחר החטא, "ויעש להם כתנות וילבישם" (בראשית ג' כ"א). אותם בגדים הם מלשון בגידה (ע"י קידושין י"ח ב'), שחטאם היה בגידה בשי"ת. באמת איתא בחז"ל (בר"ר פרשה כ' פסקא י"ב, ע"ח שער מ"ט פ"ד) שקודם החטא היו להם בגדים מאור, והם בגדי כבוד ותפארת, ולאחר החטא נעשו להם בגדים מעור, והם בגדי החטא [1]. א"כ ישנה מערכת בגדים שהיא לכבוד ולתפארת, וישנה מערכת בגדים הבאה מתולדת החטא.

בגדים למזוג כוס לרבו ובגדים לבשל קדירה לרבו

[ג] ועד"ז כתב בעל הטורים על פסוק ג' "מדו, ב' במסורה, ולבש הכהן מדו בד, ויואב חגור מדו לבושו (שמואל ב' כ' ח'), שבגדי כהונה היו כעין בגדי מלחמה". כלומר בגדי הכהונה יש בהם שני הבחנות. האחת, כפי שכבר הזכרנו, שהם לכבוד ולתפארת. וההבחנה שניה שהם בגדי מלחמה, בגדים ששורשם בחטא, בבגידה, במלחמה הבלתי פוסקת בתוך האדם גופא בין יצר הטוב ליצר הרע. ולכן הגמרא בערכין (ט"ז א') אומרת שבגדי כהונה מכפרים על עוונות, כתונת מכפרת על שפיכות דמים, מכנסיים על גילוי עריות, מצנפת על גסי רוח, אבנט על הרהור הלב, חושן על הדין, אפוד על ע"ז, מעיל על לשה"ר, ציץ על מעשי עזי פנים. זו ההבחנה של בגדי הכהונה שבאו מהבגידה. וברור לכל בר דעת שההבחנה של לכבוד ולתפארת נמשלת למוזג בהם כוס לרבו, וההבחנה של בגידה נמשלת למבשל בהם קדירה לרבו. רש"י ביומא (כ"ג ב' ד"ה אל ימזוג) מבאר שבשעת בישול מתעשנים ומתלכלכים הבגדים. וזה מפני שהאוכל אינו מוכן בשלמותו, מעורבת בו פסולת, ואפילו אין בו פסולת, או שהאוכל רך מדי או קשה מדי וזקוק לבשול וכדומה. וכל זה נובע מחמת חוסר תיקון המאכלים שהוא תולדת חטא אדם הראשון. דבשעה שהאדם היה יושב בגן עדן, היו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסנין לו יין (סנהדרין נ"ט ב'). המושג בישול קדירה נובע מהחטא ולכן הוא מלכלך. אבל שאר עבודות הכהנים הם בבחינת מוזג בהם כוס לרבו (והזכרנו שבתרומת הדשן ישנה מחלוקת אם דינה כשאר עבודות או כהוצאת הדשן). אם כן פרשת צו אינה עוסקת במערכת הבגדים שהם לכבוד ולתפארת, בגדים שבהם מוזג כוס לרבו. אלא הפרשה עוסקת בבגדים שמבשל בהם קדירה לרבו.

למה הזכרו בפרשה רק ב' בגדים

[ד] לאחר שהבנו את נקודת היסוד, נוכל לנבין את הדינים העולים ממנה. רש"י בד"ה מדו בד, מביא דרשה מתו"כ, "מידו בד, היא הכתונת, ומה ת"ל מדו, כתהיה כמידתו". ובענין מכנסיים שכתוב בפסוק "ילבש על בשרו", מפרש רש"י, "שלא יהא דבר חוצץ בינתיים". א"כ בפסוק מוזכרים רק שני בגדים, כתונת ומכנסיים. ולמה לא מוזכרים כל הארבעה. והנה באמת בסוגיא ביומא (כ"ג ב') ריש לקיש סובר שבהוצאת הדשן לובשים בדוקא שני בגדים ולא ארבעה. על אף שבכל העבודות כולם נצטווה ההדיוט בארבעה בגדים והכהן גדול בשמונה בגדים והכהן גדול ביום הכיפורים בארבע בגדי לבן, כאן יש דין מיוחד של שני בגדים, ועוד נבאר זאת לקמן. מ"מ, לדעת רבי יוחנן שם, שעבודת ההוצאה בארבע בגדים, למה באמת הזכרו כאן רק שני בגדים. התשובה לכך היא שכתונת ומכנסיים הזכרו כאן ללמדנו דינים מחודשים בהם, כפי שהבאנו מרש"י לעיל. וכך גם מבאר הרמב"ן את פסוק ג'. וזה שתהיה הכתונת כמידתו, פירש הרמב"ן שלא תהיה קצרה מידי או ארוכה מידי. ואם עבר ועבד בכתונת כזאת, עבודתו פסולה כאילו עבד בלי בגדים. עוד מוסיף הרמב"ן שצריך כל הד' בגדים להדיוט ושמונה לכה"ג, כי מאחר שהתורה גילתה לנו שאינו מוציא את הדשן בבגדי חול, ע"כ שצריך את כל בגדי הכהונה, כר' יוחנן.

למה צריך בגדי כהונה להוצאת הדשן

[ה] השאלה הברורה והפשוטה היא למה דוקא כאן לומדים את הדין של מידו שתהיה כמידתו לא ארוכה ולא קצרה, ואת הדין השני על בשרו שלא יהיה דבר חוצץ בינתיים. למה לא הזכרו דינים אלו בפרשת תצוה עם שאר דיני הבגדים. והנה בהקדם נבאר את ההו"א בגמרא ביומא (כ"ג ב') שבתרומת הדשן אין כלל דין של בגדים. משום דהרי הבגדים שמצינו בספר שמות באים לכבוד ולתפארת. אבל כאן שהוצאת הדשן זו עבודה שאין בה כבוד ותפארת, כי אם התעסקות בדבר המלוכלך, לכאורה זו לא רק הוא אמינא שאין בה דין בגדים, אלא באמת מדין לכבוד ולתפארת אין כאן דין בגדים (אמנם לקמן נראה שאין זה כך). לכן אומרת הגמרא שיש הו"א שלא יהיה כאן דין בגדים. אלא שקמ"ל שיש כאן דין בגדים לא מדין מוזג כוס לרבו של בגדי לכבוד ולתפארת, אלא מדין חדש של מבשל בהם קדירה לרבו.

גם בהוצאת הדשן יש דין לכבוד ולתפארת

[ו] כתוב בירושלמי מסכת שבת (פ"י ה"ג, ס"ב ב'), "אין גדולה בפלטין של מלך", כלומר, אין אדם יכול לומר בארמון המלך שעבודה כלשהיא אינה לכבודו. ולכן עבודת הוצאת הדשן נעשתה על ידי כהן ולא על ידי זר. מבואר בירושלמי שלמעשה עבודה זו נחשבת לבזויה, ורק מדין אין גדולה בפלטין של מלך נעשתה על ידי כהן. א"כ חזינן שוב שבעבודה הזו אין מתגלה ענין הכבוד והתפארת שנאמר בכל העבודות כולם. ואין לומר שלא היתה אפשרות להעשות ע"ז, דמבאר הקרבן העדה שם שזר היה יכול להוציא ע"י כלי כשהוא עומד מרחוק. ורק מחמת שאין גדולה בפלטין של מלך לכן נעשתה ההוצאה על ידי הכהן. מצד כך מובן מאד ההו"א של הגמרא שלא יהיה בהוצאת דין של בגדי כהונה כלל. אבל כאמור נעשתה עבודה זו בבגדי כהונה, אמנם פחותין. רש"י והרמב"ן בפירושם בתורה נחלקו אם זו חובה ללבוש בגדים פחותים בהוצאת הדשן, רש"י סבר

שאינו זו חובה אלא רק דרך ארץ, והרמב"ן סבר שזו מצוה מדרך מוסר, כלומר חובה, וברמב"ם לא מוכרע דעתו. שנושבו עתה לשאלה למה נאמרו דיני מדו בכתונת ואינו חוצץ במכנסיים דוקא בהוצאת הדשן, למרות שכאן הבגדים אינם מדין לכבוד ולתפארת, א"כ למאי נפ"מ אם הכתונת תהיה ארוכה במקצת. ובודאי אם הדין של כמידתו היה כתוב בפרשת תצוה, באמת היה מקום לטעות שבהוצאת הדשן אין קפידיא שלא יהיה ארוך מעט (בשלמא לא קצר מעט משום צניעות). אלא ע"כ התורה מחדשת כאן שיש בהוצאת הדשן גם ענין לכבוד ולתפארת. וצריך להבין בעומק מה הטעם בכך.

הכתונת והמכנסים באים לכפר על חטאי הנחש

[ז] בהקדם נדון בדיון שלא יהיה חוצץ דבר בין המכנסים לגוף. האבן עזרא כאן מפרש "על בשרו, כינוי לערוה, וכן זב מבשרו". וכן לעיל הזכרנו שהגמרא בערכין דורשת שהמכנסים מכפרים על גילוי עריות, והגמרא למדה זאת מכך שתכלית המכנסים לכסות בשר ערוה. וכן הזכרנו שהגמרא בערכין דורשת שכתונת מכפרת על איסור רציחה, והמקור לכך הוא כתונת יוסף. וכן הזכרנו לעיל ששורש בגדי הוצאת הדשן הם מלשון בגידה, בגדי אדם וחיה לאחר החטא. עתה נראה כיצד הכל מתחבר. פשוט ששורש כל החטאים כולם שמשם שורש הבגדים, הוא החטא הקדמון. ומהו אותו חטא. ישנם בכך מהלכים רבים. נלך כאן לפי דברי חז"ל (בר"ר פרשה י"ח פיסקא ו') שהנחש בא לפתות את חוה כי נתקנא באדם הראשון ורצה לשאת את חוה. לשם כך רצה להחטיא את אדם ולגרום למותו ואז יוכל לשאת את חוה. א"כ בשורש היה כאן איסור אשת איש שהוא גילוי עריות, וכן איסור רציחה. והרי דייקא הכתונת והמכנסים מכפרים על הגילוי עריות ושפיכות דמים שהם שורש החטא שממנו באו הבגדים לעולם. אולם לאחר שבאו בגדים לעולם, נחלקו לב' מערכות. מערכה אחת לכבוד ולתפארת, מוזג בהם כוס לרבו. ומערכה שניה לבזיון, לזכר הבגידה, שמבשל בהם קדירה לרבו. ולכן בפרשתנו הדנה בעבודת בזיון שאלמלא אין גדולה במקום פלטין לא היתה עבודה כלל, כאן המקום להזכיר את הכתונת והמכנסיים שהם מכפרים על הבגידה דגילוי עריות ושפיכות דמים. ואין להקשות דא"כ החטא הקדמון הוא של הנחש ולא של אדם וחיה, דפשוט דאם לא היו מתחברים אליו לא היה שום חטא. גם עלה מחשבתו בידו, שהרי משאכלו נפלו ממדרגתם ונזדווג בתוכם.

מהוצאת הדשן למדין שבגדים שחקים כשרים

[ח] הנה הגמרא ביומא (י"ב ב') אומרת לדעה אחת שם שמ"ילבש" שכתוב בפסוק ילפינן שמותר לכהנים ללבוש בגדים שחוקים. התוספות שם (ד"ה ילבש) מבארים דאיצטריך קרא להתיר שחקים, כי הו"א שכמו שבגדים מטושטשין או מקורעין פסולין (זבחים י"ח ב'), דאינם לכבוד ולתפארת, כך גם בגדים שחוקים פסולים, דאין עניות במקום עשירות. וגם כאן מתבקשת השאלה למה נאמר דין זה כאן ולא בפרשת תצוה. תשובה לדבר, עצם זה ששחקים כשרים ילפינן מכך שצריך בגדי כהונה בהוצאת הדשן, מלאכה בזויה, בגדים שמבשל בהם קדירה לרבו. אבל בפרשת תצוה שבגדי כהונה הם מדין לכבוד ולתפארת, א"א ללמוד ששחקים כשרים.

צד הגדולה בתרומת הדשן

[ט] לעיל כבר ביארנו שגם בהוצאת הדשן חייב להיות דין של לכבוד ולתפארת, מכך שצריך להקפיד על כמידתו. נביא עתה הבנה לדין זה. הנה ידוע שהיו ארבע פייסות במקדש בכל יום (משנה יומא כ"ב א' ובהמשך), והיו מפייסין על כל עבודה ועבודה. אמנם בתחילה לא היה פייס על תרומת הדשן, כי חשבו שמכיון שעבודת לילה היא לא תאיר לרוב הכהנים ולכן אין צורך בפייס, אלא מי שיבוא ראשון יעשנה. אבל למעשה באו כהנים והתפתחה תחרות על העבודה ובאו לידי סכנה, לכן התקינו פייס גם על תרומת הדשן. על כך שמעיקרא לא התקינו פייס, שואלת הגמרא שם הרי גם אברים ופדרים היא עבודת לילה ומ"מ התקינו לה פייס. ומשיבה הגמרא, אברים ופדרים סוף עבודת יום היא. חוזרת ושואלת הגמרא, גם תרומת הדשן תחילת עבודת היום היא, דאמר רבי יוחנן קידש ידיו לתרומת הדשן, למחר אין צורך לקדש שכבר קידש מתחילת עבודה. ודוחה הגמרא, אימא שכבר קידש מתחילה לעבודה, כלומר אין תרומת הדשן תחילת עבודת היום, למרות שקידוש שעשה לתרומת הדשן מועיל גם לעבודת היום. עכ"פ מה עולה מהגמרא. דמחד גיסא תרומת הדשן היא עבודת לילה, עבודה חשוכה, עבודה שחיובה מצד שאין גדולה בפלטין של מלך, עבודה שעליה נאמר מבשל קדירה לרבו, עבודה שלמדין ממנה ששחקים כשרים, ולכן רבנן סברו שלא ירצו אותה (כאן אנו הולכים לפי שיטת הרמב"ם שדין תרומת הדשן כדין הוצאת הדשן, ועי' לעיל). אבל מאידך גיסא, לבסוף רצו הכהנים אותה עבודה מפני שזו העבודה הראשונה מכל העבודות שהיו בבית המקדש בכל יום, תחילת עבודת שחרית בהשכמה (רש"י יומא כ' א' ד"ה תורמין). כשמתבוננים עמוק מבינים את הצד השני. דהרי

בדשן נאמר "והרים את הדשן וכו' ושמו אצל המזבח". מחד יש כאן הרמה ומאידך יש כאן הורדה. ולאחר מכן הוצאת הדשן. כל נקודה ראשונה כמו בהפרשה מתבואה, נקראת תרומה והרמה. מצד כך זו עבודה שיש בה גדולה, ולכן צריך בה ד' בגדי כהונה, לא בגדי חול, ולא ב' בגדי כהונה, אלא כל הארבעה.

ביאור שיטת ריש לקיש דסגי בב' בגדים

[י] אמנם לדעת ריש לקיש שהעבודה היא בשני בגדים, יש לומר שזו חצי עבודה. כלומר, יש בה הבחנה שהיא עבודה ויש בה הבחנה שאינה עבודה. מצד ההבחנה שאינה עבודה, אינה זקוקה כלל לבגדי כהונה. אמנם מצד ההבחנה שהיא עבודה היא זקוקה לארבעה בגדים. שיטת ריש לקיש היא נקודת האמצע, שני בגדים. אין כאן לכאורה מחלוקת בסברא, אלא בכיצד לתת ביטוי לשני הצדדים. לדעת ריש לקיש הביטוי לכך הוא במספר הבגדים, ולדעת ר' יוחנן סגי לתת לכך ביטוי בשחקים.

תרומת הדשן נבלעה במקומה בצד המזבח

[יא] הנה בעל הטורים בד"ה ושמו, כותב "בגימטריא ונבלע במקומו". בעל הטורים מרמז לסוגיא ביומא (כ"א א') המונה את עשרת הניסים שנעשו במקדש, ומקור הגמרא מהמשנה דאבות (פ"ה מ"ה), "לא הפילה אשה מריח בשר הקדש, ולא הסריח בשר הקדש מעולם, ולא נראה זבוב בבית המטבחים, ולא אירע קרי לכהן גדול ביום הכיפורים, ולא נמצא פסול בעומר, ובשתי הלחם, ובלחם הפנים, עומדים צפופים ומשתחיים רווחים, ולא הזיק נחש ועקרב בירושלים מעולם, ולא אמר אדם לחבירו צר לי המקום שאלין בירושלים". והנה הגמרא שם מקשה דהרי שני הניסים האחרונים לא היו במקדש. לכן מונה הגמרא שנים אחרים במקומם, לא כיבו הגשמים את אש המערכה, ואין הרוחות מזיזות את עשן המערכה. ושוב מקשה הגמרא, רק עשרה ותו ליכא, ומונה הגמרא עוד ניסים, ואחד מהם "ואמר אביי מוראה ונוצה ודישון מזבח הפנימי ודישון המנורה נבלעין במקומו". היו שלשה סוגי דישונים במקדש, דישון דמזבח הפנימי, דישון דמזבח החיצון, ודישון המנורה. אביי אמר ששניים מהם נבלעים. ומה הדין של דישון מזבח החיצון, מזבח הקורבנות, שבזה עסוקה הפרשה שלנו. התוספות שם ד"ה נבלעין מביאים מחלוקת, שלדעת הרב פורת גם דישון מזבח החיצון נבלע, כדעת בעל הטורים שהבאנו לעיל, ור"ת שם חולק, דמנלן להוסיף מה שאביי לא מנה, ובעל התוס' עצמו סובר שאפשר שפעמים נבלע ופעמים לא נבלע (ועי' בריטב"א). עכ"פ, על הצד שנבלע, או לפחות פעמים נבלע, אם זו עבודה בזויה, עבודת אפר, למה הוא נבלע בקרקע בית המקדש. וכי יבלע דבר שספק אם יש עליו שם עבודה, עבודה שהיתה הו"א שאף אחד לא ירצה אותה. ברור הדבר שהבליעה היא הגילוי מצד נקודת "והרים את הדשן", בליעה מחמת המעלה שהיתה באותו אפר, בודאי לא מחמת החיסרון.

צד העליון וצד התחתון באפר

[יב] ועומק הדברים כמו שברור לכל מבין, שבחינת האפר הוא ראשית והוא אחרית. הוא אחרית מצד אותה נקודה של שפל המדרגה, שאינו חשוב כלום, ואנכי עפר ואפר. העפר הוא למעלה מן האפר, משום שאפשר עדיין לגבל אותו, ולבנות איתו כלי חרס שמקבל טומאה, משא"כ האפר אינו ראוי למאומה, אינו חשוב לכלום, אינו יכול להגיע לידי טומאה (עי' שבת י"ח א'). אם כן זהו הצד התחתון שבאפר. אבל הצד העליון שבאפר זו נקודת הביטול הגמורה, בסוד ואנכי עפר ואפר (וירא י"ח כ"ז), אפר שלמעלה מן העפר זה הביטול הגמור של האדם, "ונחנו מה" (בשלח ט"ז ז'). וכן על זה הדרך, האפר שלקחו מעל גבי המזבח, יש בו שתי אבחנות של אפר. יש בו אבחנה של אפר שהוא בבחינת אין גדולה בפלטין של מלך. והנה קיימא לן בכל הקרבנות כולם כל דבר שנעשה מצוותו אין מועלין בו, א"כ האם מועלין באותו אפר דתרומת הדשן. למעשה זו מחלוקת בגמרא (מעילה ט' א'). הרמב"ם (מעילה פ"ב הי"ד) פוסק שמועלין, ויותר מכך, פוסק שהוא אסור בהנאה אפילו כאשר הוצא מחוץ לעיר (תמידין ומוספין פ"ב הט"ו), ויש שרצו לומר שמקורו לכך מהירושלמי (יומא פ"ב ה"ב דף י"א א'). עכ"פ, יש לברר את צדדי השאלה. מצד שהוא אפר שאינו שווה למאומה, הרי זה נקרא נעשית מצוותו ואין בו מעילה. אבל מצד כך שהאפר הוא תכלית הכל מצד כך קדושתו בו ובודאי שמועלין בו. כלומר, אמנם האפר היה קרבן והיתה בו קדושה, ועלה על גבי המזבח לריח ניחוח, אבל בסופו נשאר הפרורים שהינם חסרי חשיבות. מצד כך אין גדולה בפלטין של מלך, הוי מבשל קדירה לרבו. אבל מצד שני האפר הוא הקרבן שהגיע לנקודה העליונה ביותר ששייכת בו, ומה היא - ביטול. אפר זה הוא תחילת העבודה של הקרבנות של מחר. קידוש ידים ורגלים לצורך תרומת הדשן זו העבודה הראשונה, שלאחר מכן נקשרת לכל היום.

[יג] דשן הוא מלשון שומן, כמו שכתוב בפסוק, "דשנת בשמן ראשי כוסי רויה" (תהלים כ"ג ה'), "שמועה טובה תדשן עצם" (משלי ט"ו ל'). ובעוד פסוקים. א"כ זה דשן מבחינת הקרבן שבו. אבל כאשר כתוב "והרים את הדשן", מה הכהן מרים ממדרגת דשן. רש"י מפרש, "היה חותה מלא המחיתה מן המאכלות הפנימיות". כלומר, את החלק העליון שעדיין לא התאכל היזו הצידה, ולוקח מהחלק הפנימי שכבר התאכל. ובאמת הכס"מ (תמידין ומוספין פ"ב הי"ב) שואל בשם הריטב"א, ולא ידעתי למה לא הזכר בשום מקום תרומת גחלים אלא תרומת דשן (בריטב"א שלפנינו לא נמצאת שאלה זו). הלחם משנה מיישב על פי דברי המפרש בתמיד (כ"ח ב' סוף פ"ק) וכך גם דברי הרא"ש (שם), שהיה דין לקחת לא גחלים גמורות אלא קרוב להיות דשן (ודוקא מאברי הקורבנות ולא מהעצים, כפי שהבאנו בתחילת המאמר). לפי דרכנו, יש לבאר שתרומת הדשן לא היתה אפר כפשוטו, אלא מחד זה דשן, דבר שמן מלשון שלמות, אבל השלמות שבו היה באפריות שבו (מלשון אפר). זו היתה מעלת תרומת הדשן. זו לא היה שלמות בלבד ולא ביטול בלבד. מחד זה אפר, ושמו אצל המזבח, זו הורדה והוצאה לחוץ. אבל מאידך זה אפר כתכלית הכל, ואנכי עפר ואפר, ולכן דינו כמו שפסק הרמב"ם (תמידין ומוספין פ"ב ה"ו) שכאשר מוציאים את זה לחוץ, יש על זה דין המובא בברייתא (פסחים כ"ז ב', תמורה ל"ד א'), "ושמו בנחת, ושמו כולו, ושמו שלא יפזר". כלומר צריך לשים את זה במקום שהרוחות לא יוכלו לנשב ולהזיזו משם, כי עדיין יש בו איסור הנאה (כפי שהזכרנו לעיל). והחלק ששמו ליד המזבח, לפי כמה מהראשונים כפי שראינו, פעמים שהיה נבלע ברצפה. בין כך ובין כך, היתה פה שימה ללא תנועה, וזה בעומק שלימות. דבר שאינו מתנועע זה מחמת שלימותו. כל דבר שמתנועע זה מחמת חסרונו. אותו אפר שהוציאו אותו לחוץ, מחד יש בו תפיסה שהוא אפר שהוא כלום, אבל בעומק שמים אותו במקום שלא יתנועע מחמת שהוא מגיע למקור של השלימות. ולגבי מה שנבלע ברצפה, הנה שרש כל הרמת הדשן תיקון הוא לחטא אדם הראשון שמשם באו הבגדים, שעל זה נענשה כל הבריאה, כי עפר אתה ואל עפר תשוב. ומה התיקון, שהאפר נבלע בעפר ואז העפר נתקן למדרגת אפר. והחילוק בין עפר לאפר כמו שידוע, זה באל"ף וזה בעי"ן, הוא החילוק בין כתונת אור באל"ף לבין כתונת עור בעי"ן. לאחר החטא כאשר לוקחים את האפר של תרומת הדשן ושמו אצל המזבח ונבלע ברצפה, אז מחברים את האפר בעפר ואז נתקן העפר למדרגת אפר. זה שלימות תיקון העבודה של והרים את הדשן שנצטוונו בה במצוה גמורה.

[1] קודם החטא היו להם כתונת אור, ולאחר החטא נעשו כתונת עור, אולם בספרו של רבי מאיר נשאר כתונת אור, כי הוא מעלמא שלא היה שם נפילה ושבירה. כל מדרגה תחתונה ביחס לעליונה היא לבוש, כתונת. ואחר החטא שירדו מדרגה, קבלו לבוש חדש של עור. משא"כ קודם החטא, המדרגה שלהם התחתונה שהיתה לבוש לפנימי יותר היתה מאור. ועי' גם בספר הליקוטים לאריז"ל על הפסוק ויעש ה"א לאדם ולאשתו כתונת עור וילבישם, ובשער ליקוטי תורה על הפסוק וישלחה ה"א מג"ע.

- [1] [א](#)
- [2] [סוגיות בפרשה](#)

Source: <https://bilvavi.net/shiur/צותרומתהדשן-031-סוגיותבפרשה>

Links

- [1] <https://bilvavi.net/tzav>
[2] <https://bilvavi.net/sugios>